

Полятикіна Л.І.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку*

Попсуй Ю.О.

*магістр спеціальності «Облік і оподаткування»
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

ОБЛІК ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В УСТАНОВАХ

З метою підвищення якості, повноти та достовірності даних фінансової звітності, на основі яких приймаються управлінські рішення у сфері державних фінансів, доречним є пошук нових науково-методичних підходів до вдосконалення організаційного та функціонального механізмів управління, формування та використання фінансових ресурсів бюджетних установ.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад і методичних підходів до вирішення проблем обліку фінансових ресурсів та здійснення контролю в бюджетних установах зробили В. Александров, П. Атамас, А. Бабич, В. Базилевич, І. Бенько, Р. Джога, Дорошенко, О. Жадан, З.-М. Задорожний, А. Заросило, М. Коцупатрий, В. Лемішовський, С. Свірко, В. Сопко.

Бюджетні установи як учасники господарських відносин відносяться до організацій некомерційного характеру, оскільки отримання ними прибутку – не основна мета їх діяльності. Контроль за використанням фінансових ресурсів бюджетних установ потребує належного інформаційного забезпечення, оскільки інформація у разі відсутності, недостатності чи недостовірності може негативно вплинути на результати дій.

Диференціація зовнішнього та внутрішнього контролю за використанням фінансових ресурсів у бюджетній установі залежить від функцій управління, які вона забезпечує інформацією, при цьому виділяється попередній, оперативний і підсумковий контроль.

Фінансові ресурси для здійснення кошторисного фінансування бюджетних установ мобілізуються через бюджетне фінансування та самофінансування. Мобілізовані фінансові ресурси об'єднуються та витрачаються для задоволення суспільних потреб.

Кошторисне фінансування як метод фінансового забезпечення бюджетних установ має переваги і недоліки. Серед переваг кошторисного фінансування бюджетних установ – забезпечення балансу доходів та видатків кошторису таких установ, тобто фінансування запланованих витрат відбувається в повному обсязі.

Кошторисне фінансування бюджетних установ передбачає жорсткий і постійний контроль за використанням фінансових ресурсів. Обґрунтовані показники кошторису є орієнтиром для формування норм видатків, що, безумовно, сприяє дієвості та надійності контролю [1].

Досліджено, що логічна реалізація елементів ілюстрації зовнішнього та внутрішнього контролю використання фінансових ресурсів бюджетних установ спрямована на досягнення поставленої мети контролю. Зокрема, сформульовані мета і завдання зовнішнього та внутрішнього контролю описують:

- об'єкти зовнішнього та внутрішнього контролю, якими є обсяг формування та використання фінансових ресурсів бюджетних установ, а також чинники впливу на використання цих ресурсів;

- суб'єкти зовнішнього та внутрішнього контролю, якими є вищі посадові особи, фінансово-економічні служби, керівництво функціональних і структурних підрозділів бюджетних установ та органи державного управління України [2].

Внутрішній аудит у державному секторі економіки – діяльність з надання незалежних та об'єктивних гарантій (забезпечення впевненості в межах розумного у досягненні органами державного і комунального сектору мети та функціонуванні системи управління у спосіб, який максимально знижує ризик шахрайства, марнотратства, допущення помилок чи нерентабельності) і консультацій.

Організаційно-методичний підхід до проведення аудиту використання фінансових ресурсів у бюджетній установі має передбачати оцінку за орієнтовними напрямками адаптивної методики. Методика проведення аудиту використання фінансових ресурсів за вибраними напрямками може бути доповненою та зміненою з урахуванням регіональних та галузевих особливостей у бюджетній сфері [3].

Аудит використання фінансових ресурсів у бюджетних установах має проводитися для встановлення рівня ефективності виконання кошторису бюджетною установою і надання рекомендацій для поліпшення результатів використання

фінансових ресурсів з одночасним аналізом причин досягнення або недосягнення запланованих результатів. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів має передбачати застосування відносних показників, базуючись на системі звітності про кошторисне фінансування бюджетних установ протягом звітного періоду [4].

У сучасних суспільно-економічних умовах фінансові ресурси бюджетних установ відіграють важливу роль для держави, адже від їх належного використання прямо залежить успішне функціонування бюджетних установ, а отже, й досягнення соціальних, культурних, освітніх, наукових цілей та задоволення інших суспільних благ. Фінансовими ресурсами бюджетних установ слід розуміти ресурси у грошовій формі, що були виділені з бюджетів різного рівня, а також мобілізовані з різних джерел для здійснення діяльності та досягнення суспільно-корисних цілей. Теоретичне підґрунтя обліку та контролю за операціями з використання фінансових ресурсів у бюджетних установах полягає у чіткому визначенні його сутності, мети, завдань, предметів, об'єктів, суб'єктів, методів проведення.

Література:

1. Бенько І.Д. Організація обліку та контролю фінансових ресурсів бюджетних установ / І.Д. Бенько, В.С. Бенько // Інноваційна економіка. – 2012. – № 10 (36). – С. 272 – 276.

2. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навчальний посібник / М.Г. Михайлов, М.І. Телегунь, О.П. Славкова / За ред. проф. М.Г. Михайлова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.

3. Назарова К.О. Економічні передумови виникнення та перспективи розвитку внутрішнього фінансового аудиту в державному секторі національної економіки // Фінансовий аудит: інформаційно-аналітичне забезпечення : монографія / Є.В. Мних, С.В. Бардаш, К.О. Назарова та ін.; за ред. Є.В. Мниха. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – С. 172 – 189.

4. Рак Г.В. Концептуальні основи виникнення та формування фінансових ресурсів бюджетних установ // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2013. – Вип. 49. – С. 421 – 429.